ПРАЛЕТАРЫІ ЎСІХ КРАІН, ЯДНАЙЦЕСЯ!

Беларускі УНІВЕРСІТЭТ

ОРГАН ПАРТКОМА, РЭКТАРАТА, МЯСЦКОМА, КАМІТЭТА КАМСАМОЛА І ПРАФКОМА БЕЛАРУСКАГА ОРДЭНА ПРАЦОЎНАГА ЧЫРВОНАГА СЦЯГА ДЗЯРЖАЎНАГА УНІВЕРСІТЭТА ІМЯ У. І. ЛЕНІНА

№ 37 (766) ● Пятніца, 19 снежня 1969 г. ● Цана 2 кап. ● Год выдання XXIII

УСЕНАРОДНАЯ СПРАВА

У нашай краіне па становішчу на 15 студзеня 1970 года праводзіцца чарговы усесаюзны перапіс насельніцтва. Ён мае важнае палітычнае і народнагаспадарчае значэнне. Матэрыялы перапісу з'явяцца яркім сведчаннем вялікіх поспехаў, дасягнутых нашым народам пад кіраўніцтвам Камуністычнай партыі за гады Савецкай улады, і паслужаць асновай цякучага і перспектыўнага планавання камуністычнага будаўніцтва.

У нашай рэспубліцы да правядзення перапісу прыцягваюцца каля 30 тысяч чалавек. Сярод іх 214 студэнтаў і навуковых работнікаў БДУ. Дацэнт хімічнага факультэта Н. А. Поляк, асістэнт матэматычнага факультэта А. Н. Дзянісаў, выкладчык юрыдычнага факультэта В. П. Дуюн назначаны загадчыкамі і намеснікамі загадчыкаў перапісных аддзелаў Кастрычніцкага раёна г. Мінска, 211 студэнтаў — лічыльшчыкамі перапісу насельніцтва. Цяпер усе яны старанна рыхтуюцца да адказнай работы, наведваюць спецыяльныя заняткі па тэхніцы правядзення перапісу пры Кастрычніцкім раённым статыстычным упраўленні Мінска.

Ва ўсіх камсамольскіх арганізацыях універсітэта з 15 па 21 снежня праходзяць сходы, на якіх абмяркоўваюцца задачы усесаюзнага перапісу насельніцтва. У вучэбных карпусах і інтэрнатах рыхтуюцца стэнды з матэрыяламі, арганізуюцца радыёперадачы. якія знаёмяць студэнтаў з парадкам правядзення перапісу, з яго выключным значэннем.

Доўг нашых грамадскіх арганізацый, усяго калектыву універсітэта — актыўна дапамагаць тым, хто будзе весці перапіс, статыстычным упраўленням горада. Неабходна праявіць і асабістую арганізаванасць.

Усесаюзны перапіс насельніцтва — усенародная справа.

В. МУХАЕЎ.

УКАЗ ПРЭЗІДЫУМА ВЯРХОЎНАГА САВЕТА БССР

АБ УЗНАГАРОДЖАННІ тав. КРУЦЬКО М. Р. ГАНАРОВАЙ ГРАМАТАЙ ВЯРХОЎНАГА САВЕТА БЕЛАРУСКАЙ ССР

За навукова-педагагічную дзейнасць, актыўную грамадскую работу і ў сувязі з пяцідзесяцігоддзем з дня нараджэння ўзнагародзіць загадчыка кафедры навуковага камунізма Беларускага дзяржаўнага ордэна Працоўнага Чырвонага Сцяга універсітэта імя У. І. Леніна тав. **Круцько** Мікалая Рыгоравіча Ганаровай граматай Вярхоўнага Савета Беларускай ССР.

Старшыня Прэзідыума Вярхоўнага Савета БССР С. ПРЫТЫЦКІ.

Сакратар Прэзідыума Вярхоўнага Савета БССР Д. ЛУКАШЭВІЧ.

15 снежня 1969 года, гор. Мінск.

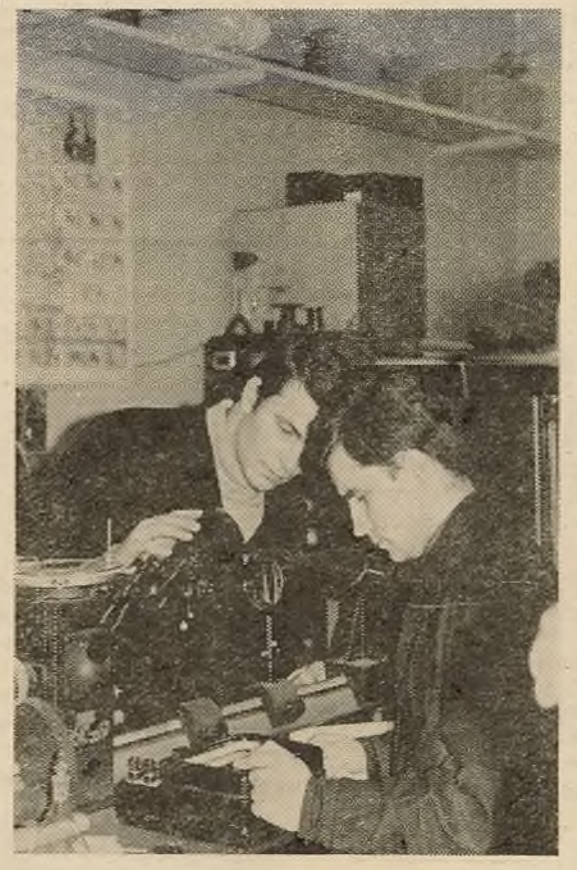

У добра абсталяваных універсітэцкіх лабараторыях працуюць у цеснай садружнасці студэнты, выкладчыкі, інжынеры і тэхнікі.

На здымку: у лабараторыі кафедры радыётэхнікі і фізічнай электронікі фізфака. Справа — супрацоўнік кафедры Ю. І. Тарон; злева—студэнт IV курса В. Мчцельскі. Фота М. Нечыпарэнкі.

Вучоба—абавязак найпершы

Пытанне на пленуме прафсаюзнага камітэта універсітэта было, як кажуць, пастаўлена рубам: аб рабоце прафбюро матфака па павышэнню паспяховасці студэнтаў і паляпшэнню вучэбнага працэсу. Пытанне сур'ёзнае і важнае, асабліва ў гэты час, калі на парозе сесія. Дакладчык, старшыня прафбюро матфака В. Мулярчык расказаў аб тых формах і метадах, якія выкарыстоўвае прафсаюзная арганізацыя. Вопыту ў гэтым кірунку па матфаку шмат.

Будучых студэнтаў трэба рыхтаваць загадзя. З гэтай мэтай створаны пры факультэце дзве школы. Адна з іх разлічана на юных матэматыкаў сталіцы, другая—завочная, для сельскай моладзі, адзначыў дакладчык.

Вялікую ўвагу прафбюро і вучэбна-вытворчая камісія факультэта ўдзяляюць прапагандзе вопыту выдатнікаў вучобы сярод першакурснікаў. Сіламі студэнтаў у час падрыхтоўкі да экзаменаў арганізоўваюцца калёквіумы і кансультацыйныя пункты.

Выступіўшыя ў спрэчках прафсаюзныя актывісты факультэтаў Л. Баркоўскі, М. Толсцік, С. Рэпіч, А. Злотнікаў, С. Баран, А. Жук дапоўнілі дакладчыка, зрабілі шмат карысных заўваг аб дзейнасці прафбюро матфака, падзяліліся вопытам работы сярод студэнтаў.

Пастанова пленума накіроўвае ўвагу прафсаюзнага актыву не толькі матэматычнага, але і іншых факультэтаў на паляпшэнне вучэбнага працэсу. Адзначаецца таксама, што цэнтрам усёй работы па павышэнню паспяховасці павінна быць прафсаюзная група. Таму зараз у групах неабходна абмеркаваць пытанні падрыхтоўкі да сесіі, аказаць сяброўскую дапамогу ў засваенні вучэбнага матэрыялу больш слабым студэнтам. Разам з тым пленум звяртаецца да рэктарата з просьбай закупіць неабходныя вучэбныя дапаможнікі, прыняць меры для ліквідацыі перагрузкі студэнтаў вучэбнымі заняткамі, а таксама на час сесіі выдзеліць спецыяльныя аўдыторыі для падрыхтоўкі. Неабходна, каб у нядзельныя дні працавалі бібліятэкі і кабінеты універсітэта.

М. ДРОЗД.

АБМЯРКОЎВАЕМ

САМАСТОЙНУЮ РАБОТУ

На кафедры дзяржаўнага права і савецкага будаўніцтва юрыдычнага факультэта стала традыцыяй сістэматычна абмяркоўваць самастойную работу студэнтаў. У лістападзе гэтага года, напрыклад, калектыў кафедры зацікавіўся, наколькі паспяхова вывучаюць студэнты другога курса савецкае адміністрацыйнае права. У снежні прадметам абмеркавання было вывучэнне студэнтамі чацвёртага курса савецкага будаўніцтва.

На гэтыя пасяджэнні кафедр запрашаюцца не толькі добра паспяваючыя, але і слабыя студэнты. Звычайна пасяджэнне пачынаецца з інфармацыі выкладчыкаў, што чытаюць лекцыйны курс і вядуць семінарскія заняткі па пэўнай дысцыпліне. Выкладчыкі расказваюць аб адносінах студэнтаў да лекцыйнага курса, аб падрыхтоўцы да семінарскіх заняткаў. Называюцца прозвішчы тых студэнтаў, хто добрасумленна адносіцца да вывучэння прадмета, і тых, хто дрэнна рыхтуецца да семінарскіх заняткаў або прапускае іх. А пасля студэнты дзеляцца сваімі ўражаннямі аб лекцыях і семінарскіх занятках, гавораць аб цяжкасцях, якія сустракаюцца пры вывучэнні той або іншай дысцыпліны. Так, калі абмяркоўвалася пытанне аб вывучэнні курса савецкага будаўніцтва, была выказана заўвага аб тым, што семінарскія заняткі апярэджваюць лекцыі, і гэта ўскладняе падрыхтоўку да семінараў; не заўсёды ў кабінеце ёсць дастатковая колькасць зборнікаў нарматыўных актаў, што таксама адбіваецца на падрыхтоўцы да заняткаў.

Слаба паспяваючым студэнтам даводзіцца трымаць адказ перад выкладчыкамі і сваімі таварышамі. Заўважана, што, як правіла, паўторна выклікаць студэнтаў на пасяджэнні кафедры не даводзіцца: яны пачынаюць вучыцца значна лепш.

Па выніках абмеркавання кафедра намячае практычныя меры па выкараненню недахопаў.

Ужо трэці год існуе такі парадак, і гэта дазваляе удасканальваць работу выкладчыкаў, актывізуе самастойную падрыхтоўку студэнтаў і станоўча ўплывае на ўзровень іх ведаў.

А. КРАМНІК,
Е. ТАГУНОЎ,
кандыдаты юрыдычных навук.

Партыйныя сходы павінны быць дзелавымі

Адбыўся чарговы сход партыйнай арганізацыі факультэта журналістыкі з павесткай дня «Пастанова ЦК КПСС «Аб практыцы правядзення партыйных сходаў у Яраслаўскай гарадской партыйнай арганізацыі».

У дакладзе сакратар партбюро М. Е. Дастанка адзначыў, што пастанова ЦК КПСС будзе садзейнічаць паляпшэнню усёй нашай работы. Дакладчык заклікаў камуністаў актыўна ўдзельнічаць у партыйным жыцці факультэта, у абмеркаванні пытанняў, якія выносяцца на партыйныя сходы, у выкананні прынятых рашэнняў, што садзейнічаюць паляпшэнню вучэбна-выхаваўчай работы.

У абмеркаванні даклада і надзённых задач, зынікаючых з пастановы ЦК КПСС, прынялі удзел камуністы А. Я. Жураў, М. Н. Клімко, М. С. Зярніцкі і іншыя. Яны прапанавалі часцей праводзіць адкрытыя партыйныя сходы з запрашэннем студэнтаў і выкладчыкаў.

Выказаны былі прапановы лепш арганізаваць інфармацыю аб дзейнасці райкома партыі, часцей запрашаць на сходы кіраўнікоў партыйных органаў.

М. СІЛУЯНАЎ,
намеснік сакратара партбюро.

КАЛОНКА РЭДАКТАРА

ПЛАНЫ І ЖЫЦЦЁ

На саветы факультэтаў ускладзены адказныя задачы. Яны павінны аб'яднаць намаганні ўсяго калектыву выкладчыкаў па падрыхтоўцы спецыялістаў вышэйшай кваліфікацыі. Саветы факультэтаў павінны таксама садзейнічаць спалучэнню навучання з вытворчай практыкай, далейшаму развіццю навуковых даследаванняў і правядзенню палітыка-выхаваўчай работы сярод студэнтаў.

Вядома, што эфектыўнае выкананне гэтых важных задач будзе залежаць ад таго, як арганізавана работа саветаў, як плануецца і як ажыццяўляецца яна на справе.

Перад намі планы работы саветаў факультэтаў на бягучы навучальны год. Дэталёвае знаёмства з імі паказвае, што не ўсе факультэты паставіліся да іх складання ўдумліва і сур'ёзна. Добры план прадставіў, напрыклад, матэматычны факультэт. Пытанні, якія выносяцца на абмеркаванне савета, канкрэтныя і актуальныя, цесна звязаны з жыццём факультэта і важнейшымі масава-палітычнымі мерапрыемствамі, запланаванымі ў маштабе універсітэта. Так, у кастрычніку на пасяджэннях савета былі абмеркаваны сацыялістычныя абавязацельствы выкладчыкаў факультэта ў гонар 100-годдзя з дня нараджэння У. І. Леніна, справаздача кафедры дыферэнцыяльных ураўненняў аб навуковай і палітыка-выхаваўчай рабоце. У лістападзе — аб працы выкладчыкаў-матэматыкаў на завочным факультэце, аб падрыхтоўцы да зімовай экзаменацыйнай сесіі. Плануецца заслухаць пытанне аб падрыхтоўцы студэнцкай навуковай канферэнцыі, прысвечанай Ленінскаму юбілею, спецыяльнае пасяджэнне савета ў дні святкавання 100-годдзя з дня нараджэння У. І. Леніна. Многія бягучыя пытанні вучэбна-выхаваўчай работы ставяцца своечасова і дэталёва канкрэтызуюцца ў плане. Тое ж самае можна сказаць аб плане, прадстаўленым хімічным факультэтам. Тут толькі на першы семестр было запланавана 15 пытанняў. Усе яны дакладна прадуманы і канкрэтызаваны, вызначаюцца актуальнасцю і пэўнай сістэмай.

Тут практыкуецца абмеркаванне справаздач асобных выкладчыкаў, асістэнтаў і аспірантаў. Гэта адзіны факультэт, дзе запланавана абмеркаваць пытанні, звязаныя з выкладаннем грамадскіх дысцыплін і работай грамадскіх арганізацый.

Не зусім прадуманы, здаецца, план, прадстаўлены біялагічным факультэтам. Пытанне аб стане навукова-даследчай работы выкладчыкаў і студэнтаў тут, напрыклад, плануецца заслухаць на трох пасяджэннях савета, а пытанне аб практыцы — аж на пяці. У плане мала канкрэтных пунктаў. «Аб рабоце кафедры» — так сфармулявана пытанне, запланаванае на красавік 1970 года. А якой кафедры — не ўказана. Гэты ж недахоп уласцівы планам работы саветаў гістарычнага і юрыдычнага факультэтаў. І ўжо зусім фармальна аднесліся да складання плана работы савета на геолага-геаграфічным факультэце. Тут на першы семестр бягучага года запланавана абмеркаваць пяць агульных, дзяжурных пытанняў: абранне па конкурсу, вынікі мінулага навучальнага года, навукова-даследчая работа на факультэце, вынікі сесіі і г. д. Ніводнага канкрэтнага, надзённага пытання, звязанага са спецыфікай факультэта, з работай канкрэтных кафедр, асобных выкладчыкаў і студэнтаў.

Савет факультэта — аўтарытэтны кіруючы орган, заклікаНы адыграць важную ролю ў жыцці шэйшай школы. Ад таго, як нуецца яго дзейнасць і як ажыццяўляецца на справе, у гім залежаць нашы поспехі ляпшэнні вучэбна-выхаваўчай, вукова-даследчай і масава-палі най работы, у падрыхтоўцы кв фікаваных спецыялістаў для роднай гаспадаркі і культуры рэспублікі.

ДА 50-ГОДДЗЯ УНІВЕРСІТЭТА

СТАРОНКІ ГІСТОРЫІ

Беларускі дзяржаўны універсітэт імя У. І. Леніна з'яўляецца старэйшай навучальнай установай Савецкай Беларусі. 25 лютага 1919 года Прэзідыум Цэнтральнага Выканкома БССР прыняў пастанову аб стварэнні універсітэта. 11 ліпеня 1921 года ў Мінску на ўрачыстым пасяджэнні партыйных, савецкіх і прафсаюзных арганізацый быў абнародаваны дэкрэт аб адкрыцці Беларускага дзяржаўнага універсітэта. Рэктарам універсітэта Народны Камісарыят асветы БССР 10 ліпеня назначыў прафесара В. І. Пічэту. Адначасова было назначана часовае праўленне універсітэта на чале з рэктарам.

На першы курс універсітэта паступіла 1390 чалавек. Большасць з іх былі рабочыя, сяляне, дзеці працоўных.

Белдзяржуніверсітэт быў адкрыты ў саставе трох факультэтаў: рабочага, грамадскіх навук і медыцынскага.

У першыя гады універсітэт адчуваў цяжкасці з-за адсутнасці прафесарска-выкладчыцкіх кадраў па шэрагу спецыяльнасцей. На ўсіх факультэтах у 1921-22 навучальным годзе працавала 14 прафесараў, 49 выкладчыкаў, 10 асістэнтаў, 5 лабарантаў і загадчыкаў кабінетаў, 3 прэпаратары.

У ліку першых прафесараў БДУ былі В. Н. Перцаў, Н. А. Прыляжаеў, М. Б. Кроль, Н. М. Нікольскі, М. П. Сакалоўскі, Я. Я. Сіроцін, В. Н. Дзякаў, І. М. Салаўёў, Б. Я. Эльберт і іншыя. Асабліва патрэбна адзначыць вялікую педагагічную дзейнасць першага рэктара БДУ, аднаго з буйнейшых савецкіх гісторыкаў акадэміка В. І. Пічэты. Ён быў рэктарам з 1921 па 1929 год.

Першая партыйная арганізацыя БДУ, якая аб'ядноўвала камуністаў факультэтаў грамадскіх навук і педагагічнага, была створана ў кастрычніку 1922 года. Лік яе членаў павялічваўся з кожным годам, і гэта патрабавала некаторых структурных змен партыйнай арганізацыі. У лістападзе 1924 года агульнаўніверсітэцкі сход вырашыў арганізаваць на кожным факультэце партыйныя ячэйкі.

Камсамольская арганізацыя універсітэта, якая налічвала ў 1924 годзе 250 камсамольцаў, аб'ядноўвала факультэцкія [...]ікі.

[...]лютым 1925 года [...]аў рэспубліцы пер[...]ыпускнікоў — 34 [...]місты і 26 юры[...]

[...]акрыццё ў 1927 годзе пры універсітэце аспірантуры дазволіла больш паспяхова рашаць

(Працяг на 3-й стар.).

[...]5 красаві[...] [...]айшлі Сан[...] [...]онію. Га[...] АТ 03[...]

ЭКЗАМЕН

Як яго праводзіць?

На чарговым пасяджэнні вучонага савета юрыдычнага факультэта адным з галоўных было пытанне аб падрыхтоўцы да зімовай сесіі. З дакладам аб метадыцы правядзення экзаменаў выступіў прафесар Ф. І. Гаўзе.

Наш карэспандэнт С. Р. Віхараў папрасіў прафесара Ф. І. Гаўзе падзяліцца некаторымі сваімі меркаваннямі з чытачамі нашай газеты — экзаменатарамі, якія вось-вось зоймуць свае высокія месцы суддзяў студэнцкіх ведаў.

«Экзамен мае сваёй мэтай праверку ведаў студэнтаў па тэорыі і выяўленне навыкаў прымянення атрыманых ведаў пры вырашэнні практычных задач, а таксама навыкаў самастойнай работы з вучэбнай і навуковай літаратурай»,—так выразна сфармулявана назначэнне курсавых экзаменаў і залікаў у вну спецыяльным палажэннем. Гэтая мэта вызначае наш падыход да запатрабаванняў, якім павінны задавальняць экзаменацыйныя білеты, да метаду апытання студэнтаў і да крытэрыяў ацэнкі іх адказаў.

І. Экзаменацыйныя білеты павінны змяшчаць як больш ці менш агульныя пытанні—для будучых юрыстаў, напрыклад, характарыстыка пэўнага прававога інстытута, адказ на якое пакажа аб'ём ведаў студэнта, уменне засвоіць ёмісты матэрыял, выявіць і стройна ахарактарызаваць істотныя прызнакі данага інстытута, — так і вузкія спецыяльныя пытанні, дзе студэнт пакажа разуменне асобнай прававой нормы і уменне прымяняць яе на практыцы.

II. У час апытання неабходна прадаставіць студэнту магчымасць падрыхтавацца і адказаць на ўсе пытанні білета. Пераваць яго можна толькі тады, калі ён адхіліўся ўбок або не зразумеў сутнасці пытання. Пасля праслухоўвання поўнага адказу, варта задаваць канкрэтныя пытанні па тэмах білета, каб лепш выявіць веды. Пры гэтым не награвашчваць пытанні адно на другое (гэта нервуе студэнта), не даваць навадзячых пытанняў і не ператвараць апытанне ў дыялог, што часта стварае ў студэнта няправільнае ўяўленне аб яго асабістых ведах. Карысна і пажадана, каб экзаменатар задаў адно-два (не больш) дадатковыя пытанні не па тэме білета. Гэта дапаможа пазбегнуць выпадковасці пры ацэнцы ведаў студэнта.

Экзаменатар не павінен ставіць мэтай пераканаць студэнта ў час апытання ў няведанні ім курса. Але па заканчэнні экзамена групы можна, а калі студэнт гэтага пажадае, дык і патрэбна пагаварыць з ім аб яго адказе, выявіць яго памылкі.

III. Немагчыма, канешне, прапанаваць экзаменатарам цвёрдых вымярэнняў ацэнкі ведаў студэнта. Але, відавочна, неабходна прызнаць толькі здавальняючым кароткі, неразгорнуты адказ на ўсе пытанні білета ў межах аднаго толькі падручніка. Добрым з'яўляецца разгорнуты разбор усіх тэм білетаў з выяўленнем асноўных істотных момантаў, з паказам практычнага прымянення асноўных палажэнняў, пры паслядоўным, стройным выкладанні матэрыялу літаратурнай мовай. Добрае валоданне мовай і юрыдычнай тэрміналогіяй—вельмі важна для юрыста.

На нашу думку, выдатным можна прызнаць толькі такі адказ, у якім студэнт паказаў веданне ў некаторай ступені літаратуры пытання, асабліва першакрыніц, знаёмства з рознымі поглядамі вучоных і некаторае уменне крытычна іх асэнсоўваць.

IV. Для лепшай арганізацыі экзаменаў найбольш мэтазгодна дапускаць да аднačасовай падрыхтоўкі не больш трох студэнтаў. Гэта дасць і дастатковы час кожнаму студэнту для абдумвання адказу, і магчымасць выкладчыку лепш назіраць за работай студэнта пры падрыхтоўцы такога адказу. Як правіла, неабходна прызнаць больш правільнай чарговасць з'яўлення студэнтаў на экзамен адпаведна спіску, складзенаму дэканатам. Гэта будзе садзейнічаць больш спакойнай атмасферы пры правядзенні экзамена. Студэнты не будуць тоўпіцца ля дзвярэй аўдыторыі, дзе праводзіцца экзамен, і менш нервавацца, у прыватнасці, з выпадку таго, калі лепш пайсці адказваць.

Такімі з'яўляюцца мае меркаванні па асноўных пытаннях методыкі правядзення экзаменаў.

Ф. ГАЎЗЕ,
прафесар.

Шмат год пры універсітэце працуюць падрыхтоўчыя курсы для маладых рабочых, якія жадаюць стаць студэнтамі. Вопытныя выкладчыкі дапамагаюць ім глыбока засвоіць неабходны аб'ём ведаў з фізікі, матэматыкі, біялогіі, хіміі і іншых навук і добра падрыхтавацца да экзаменаў.

Сотні студэнтаў універсітэта з удзячнасцю ўспамінаюць падрыхтоўчыя курсы.

НА ЗДЫМКУ: ля дошкі супрацоўнік канструктарскага бюро завода імя Кірава **Р. С. ВАЙЦЯХОВІЧ**. Заняткі вядзе выкладчык **А. П. СМАНЦЭР.**

Фота М. Нечыпарэнкі.

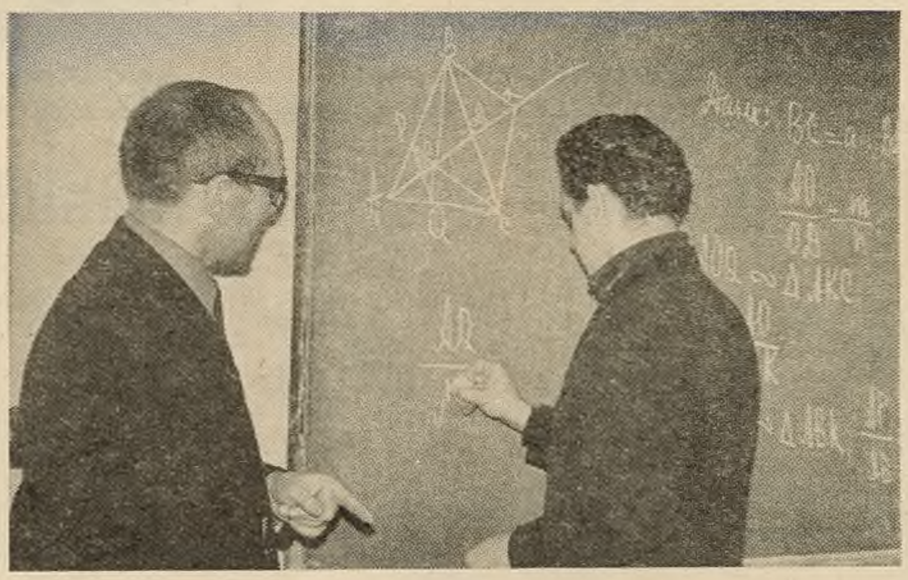

БІЁЛАГІ ЮБІЛЕЮ

Зусім нямнога часу засталося да таго дня, калі ўсё прагрэсіўнае чалавецтва адзначыць 100-гадовы юбілей У. І. Леніна. Дастойную сустрэчу гэтай знамянальнай даце рыхтуе і біялагічны факультэт універсітэта.

Сёння мы пазнаёмімся з адной з лепшых кафедр факультэта — кафедрай фізіялогіі чалавека і жывёл.

Перадюбілейны год для гэтага калектыву быў годам актыўнай навуковай і грамадскай работы. Адзінаццаць студэнтаў, што працавалі па тэматыцы кафедры, падвялі вынікі сваіх эксперыментаў і прадставілі на агляд навуковыя работы, выпушчана 8 публікацый, падрыхтаваных студэнтамі.

Прадстаўнікі студэнцкага калектыву прымуць удзел у Беларускім з'ездзе фізіёлагаў і Усесаюзным з'ездзе, які адбудзецца ў Ленінградзе.

На кафедры распрацоўваюцца такія навуковыя пытанні, як «Вывучэнне дзейнасці сэрца пры ўздзеянні промняў Рэнтгена і электрычнага току высокага напружання» (студэнты Крукава, Кавалёва, Лоскат), «Вывучэнне дыхання, яго ўплыў на функцыі галаўнога і спіннога мозгу» (студэнты Мелянтовіч, Кірылюк), «Вестыбулярны аналізатар, які забяспечвае раўнавагу чалавека ў прасторы ў рэакцыі ў час касмічнага палёту» (студэнты Касмачоў, Барысаў), «Чуллівасць унутраных органаў» (студэнты Шымановіч, Цітарэнка) і іншыя. Вывучэнне гэтых пытанняў мае вялікае клінічнае значэнне, садзейнічае развіццю касмічнай біялогіі.

Шырокае абмеркаванне найбольш цікавых і важных пытанняў адбываецца на пасяджэннях студэнцкага навуковага гуртка. Студэнты ўжо выступілі з дакладамі па рэфератыўных тэмах: «Фізіялагічныя супадзенні» па новай манаграфіі прафесара Касаткіна, «Біялагічныя лакатары» і іншыя. На пасяджэнні навуковага гуртка запрашаюцца і студэнты іншых факультэтаў. Адбылося сумеснае пасяджэнне з філосафамі. Скора адбудзецца новая сустрэча з філосафамі, у час якой будзе заслуханы і абмеркаваны даклад студэнткі II курса Рэмізавай на тэму «Вызначэнне характару па почырках».

Цяпер галоўнейшая задача студэнцкага калектыву кафедры — дастойная сустрэча Ленінскага юбілею, дасягненне высокіх паказчыкаў у вучэбнай і навуковай рабоце.

У красавіку 1970 года адбудзецца выніковае пасяджэнне навуковага гуртка, якое пакажа, наколькі плённымі былі намаганні студэнтаў у гэтым знамянальным годзе.

Л. МІЦІНА,

САМЫ ЧАЛАВЕЧНЫ

Ідучы насустрач 100-годдзю з дня нараджэння У. І. Леніна, савецкія людзі з яшчэ большай зацікаўленасцю вывучаюць усё, што звязана з жыццём і дзейнасцю Уладзіміра Ільіча. Стараючыся глыбей авалодаць ленінскай тэарэтычнай спадчынай, яны імкнуцца больш даведацца аб Леніне і як чалавеку, аб яго стылі работы, адносінах да людзей і г. д. І гэта зразумела. Жыццё Леніна — гэта вялікі прыклад беззапаветнага служэння працоўнаму народу, і жаданне працаваць і жыць па-ленінску з'яўляецца высакародным імкненнем савецкіх людзей, сведчаннем іх высокай грамадскай свядомасці.

Матэрыялаў аб У. І. Леніне многа. Гэта, перш за ўсё, працы самога Леніна, якія даюць нам магчымасць пазнаёміцца з метадамі яго работы і ўбачыць, чаму радаваўся Уладзімір Ільіч і супраць чаго абураўся. Гэта ўспаміны тых, каму выпала шчасце ведаць, бачыць і слухаць Уладзіміра Ільіча, гутарыць з ім і працаваць пад яго непасрэдным кіраўніцтвам. Гэта, нарэшце, розныя манаграфічныя даследаванні і мастацкія творы, напісаныя на аснове вывучэння жыцця і дзейнасці У. І. Леніна. Уся гэтая літаратура аднаўляе перад намі вобраз прывабнага чалавека, у якім гарманічна спалучаліся вялікая мудрасць і здзіўляючая прастата, выключная арганізаванасць і глыбейшая вера ў творчыя сілы рабочага класа, непрымірымасць да класавых ворагаў і незвычайная чуласць да таварышаў. Аб некаторых якасцях, уласцівых У. І. Леніну як чалавеку, і будзе наш расказ.

НЕПАРУШНЫ ПРЫНЦЫП ЖЫЦЦЯ

Калі вывучаеш жыццё Уладзіміра Ільіча Леніна, то не можаш не звярнуць увагі на яго выключную сціпласць, на тое, як нецярпіма адносіўся Ленін да якога б там ні было ўзвелічэння яго асобы і да размоў аб яго асаблівых заслугах перад партыяй і рабочым класам. Людзі, якія з ім працавалі, пішуць у сваіх успамінах, што яны баяліся допусціць у сваіх адносінах да Леніна што-небудзь падобнае на ўсхваленне, таму што зараз жа атрымалі б ад яго адпор. Нават тады, калі таварышы і сябры, якія даўно ведалі Леніна, спрабавалі гаварыць аб вялікім значэнні яго дзейнасці, Ленін абураўся гэтым і настойваў на хутчэйшым спыненні падобных размоў. Аб гэтым гавораць хоць бы адносіны Леніна да хвалебных выступленняў у яго адрас з выпадку 50-годдзя з дня нараджэння.

22 красавіка 1920 года У. І. Леніну спаўнялася 50 год. І група дэлегатаў праходзіўшага ў канцы сакавіка—пачатку красавіка IX з'езда партыі прапанавала прысвяціць заключнае пасяджэнне з'езда ўшанаванню Уладзімірв Ільіча Леніна ў сувязі з надыходзячым юбілеем. Ленін даволі неадабральна аднёсся да гэтай прапановы. Аднак у апошні дзень работы з'езда, 5 красавіка 1920 года, калі У. І. Ленін ужо закончыў сваю заключную прамову і старшынствуючы на пасяджэнні Г. І. Пятроўскі аб'явіў аб закрыцці з'езда, на трыбуну адзін за другім сталі падымацца дэлегаты і гаварыць усхваляваныя прамовы аб заслугах Леніна перад рэвалюцыйным рухам.

Як пішуць у сваіх успамінах некаторыя ўдзельнікі з'езда [1], Ленін спачатку насцярожыўся, а пасля стаў слухаць прамоўцаў з яўным нецярпеннем. Пасля выступлення двух чалавек Уладзімір Ільіч сказаў, што гэтага ўпаўне дастаткова, і прапанаваў пагаварыць аб надзённых пытаннях партыі і савецкага будаўніцтва. Калі ж дэпутаты з'езда не згадзіліся з гэтым, Ленін устаў і, нягледзячы на просьбы, хуткімі крокамі пакінуў прэзідыум і праз сакратарскую пайшоў да сябе на трэці паверх.

Між тым выступленні працягваліся. Тады Ленін пазваніў у прэзідыум з'езда, паклікаў да тэлефона старшынствуючага на пасяджэнні Г. І. Пятроўскага і настойліва патрабаваў ад яго спыніць гэты «хвалебны слоўны паток». Праўда, на гэты раз выканаць патрабаванне Леніна было немагчыма, і пасяджэнне працягвалася. У заключэнне ж IX з'езд прыняў рашэнне выдаць сачыненні У. І. Леніна.

Сціпласць Уладзіміра Ільіча, яго нязменнае імкненне не быць на віду і рашучае выступленне супраць усякіх спроб усхвалення яго асобы з усёй сілай адчуліся і хутка пасля IX з'езда, калі спроба ўшанаваць Леніна была паўторана Маскоўскім камітэтам партыі, які вырашыў 23 красавіка 1920 года наладзіць у зале МК вечар партыйнага актыву, прысвечаны 50-годдзю У. І. Леніна. Аб гэтым вечары добра расказаў у сваіх успамінах удзельнічаўшы ў

СВЕДКІ ВЯЛІКАГА ЖЫЦЦЯ

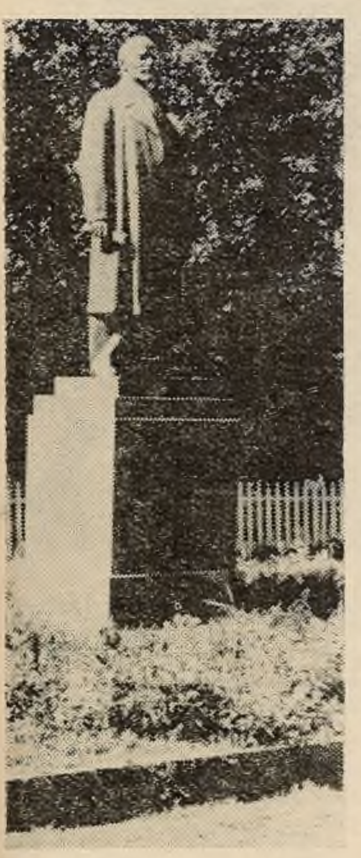

Сцюдзёным вечарам 17 лютага 1897 года ад перона Пецярбургскай станцыі адыходзіў поезд. Ён вёз у далёкую сібірскую ссылку Уладзіміра Ільіча Леніна, арыштаванага за арганізацыю і кіраўніцтва пецярбургскага «Саюза барацьбы за вызваленне рабочага класа» яшчэ ў снежні 1895 года. Закончыліся 14 месяцаў турэмнага зняволення. Цяпер тры гады належала адбыць у Іркуцкай губерні, тры гады з дваццаці праведзеных правадыром ў турмах, ссылках, эміграцыі...

Праз два месяцы Уладзімір Ільіч прыбыў у Краснаярск. Тут па стану здароўя яму было дазволена замяніць месца адбывання ссылкі ў Іркуцкай губерні на Мінусінскі уезд Енісейскай губерні. У прадпісанні значылася: сяло Шушанскае, выехаць туды як мага хутчэй.

Позна ўвечары 8 мая Уладзімір Ільіч на павозцы прыехаў з Мінусінска ў Шушанскае.

Сястры Марыі Ільінічне Ленін так апісваў Шушанскае: «Вёска вялікая, у некалькі вуліц, даволі брудных, пыльных — усё як мае быць. Садоў навокал, і наогул раслінасці няма. Акружана... гноем, бо яго не вывозяць на поле. Пачатковая школа на 30 месц. Царква. Бальніцы няма».

У. І. Леніну было забаронена займацца юрыдычнай практыкай, педагагічнай дзейнасцю, знаходзіцца на дзяржаўнай службе.

Спыніўся У. І. Ленін у невялікім доміку селяніна А. Д. Зыранава. Стол, два крэслы, вялікая паліца для кніг, ложак — уся абстаноўка ленінскай кватэры. А праз год у Шушанскае прыехалі Надзежда Канстанцінаўна і яе маці.

Ёсць у вёсцы і яшчэ адна ленінская кватэра. У доме сялянкі П. А. Пятровай, на беразе ракі Шуш, жылі доўгія два гады Уладзімір Ільіч і Надзежда Канстанцінаўна. Тут іх наведвалі сябры. Цесныя сувязі падтрымлівалі яны з іншымі ссыльнымі рэвалюцыянерамі Енісейскай губерні: Г. М. Кржыжаноўскім, В. В. Старкавым, А. А. Ванеевым, П. М. Лепяшынскім і іншымі.

У 1938 годзе ў дамах Заранава і Пятровай, дзе жыў У. І. Ленін, былі адкрыты музеі. Звыш паўтара мільёна людзей пабывала тут за гэты час, толькі за 1968 год— 178 тысяч. Хвалюючыя ўражанні на ўсіх мовах свету пакідаюць наведвальнікі ў кнізе водгукаў, словы глыбокай павагі, бязмежнай любві да У. І. Леніна, Камуністычнай партыі.

Не пазнаць Шушанскае праз паўвека савецкай улады. Па рашэнню ўрада тут будзе ўзведзены мемарыяльны комплекс— горад-помнік правадыру.

Гэтым летам у Шушанскім пабываў М. І. Сілуянаў, супрацоўнік факультэта журналістыкі. Ён расказаў студэнтам:

— У раёне двух дамоў-музеяў У. І. Леніна будуць рэканструяваны 33 сялянскія домікі з надворнымі пабудовамі. Яны паўстануць такімі, як і ў час ссылкі правадыра.

Насупраць мемарыяльнай зоны —шырокая плошча. На ёй пабудуюць гранітную сцяну, на якой будуць высечаны імёны саратнікаў Леніна.

Насельніцтва размесціцца ў выдатных шматпавярховых дамах уздоўж берага ракі Шуш. А на плошчы будзе ўстаноўлены манумент У. І. Леніна і запалены агонь вечнай славы.

В. ФЕРАНЦ.

НА ЗДЫМКАХ: памятныя мясціны ў Шушанскім.

Фота *М. Сілуянава.*

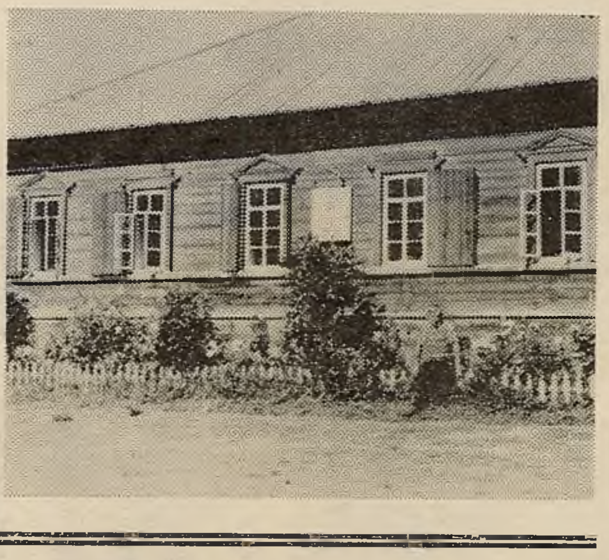

Творчая сустрэча з мастакамі слова

Набліжаецца сесія. З кожным днём усё цяжэй і цяжэй адарваць студэнта ад кнігі. Тым не менш, калі ў чытальную залу бібліятэкі зайшлі Міхась Рыгоравіч Ларчанка, Ніл Сямёнавіч Гілевіч і Мікалай Якаўлевіч Аўрамчык, многія з прысутных забыліся пра свае заўтрашнія семінары і будучыя залікі. Ды і як тут можна было чытаць, калі вочы пісьменнікаў, нягледзячы на іх даволі пажылы ўзрост, свяціліся паюнацку, як некалі ў далёкія студэнцкія гады. Дарэчы сказаць, што тут, ва універсітэце, госці ў свой час штурмавалі навуку, тут пакінулі яны лепшыя гады сваёй крылатай маладосці. У адным са сваіх зборнікаў, які вядомы пад назвай «Універсітэцкі гарадок», паэт Мікола Аўрамчык так і сказаў:

**Ведае
мой не адзін равеснік,
Што універсітэцкі гарадок
У маім жыцці —
нібыта ў песні
Новы загаловачны радок...
Хоць наш корпус
зараз не галоўны,—
Кожны твой закутак і грудок
Неаддзельны ад мяне ўсё роўна,
Універсітэцкі гарадок.**

А сённяшнія выкладчыкі філалагічнага факультэта прафесар М. Р. Ларчанка і дацэнт Н. С. Гілевіч так і не знайшлі сіл, каб адарвацца ад роднай альма-матэр; тут яны закончылі аспірантуру, абаранілі дысертацыі, а цяпер чытаюць студэнтам лекцыі. Можа таму і не варта іх называць гасцямі. Прыйшлі яны проста каб сустрэцца з фізікамі і матэматыкамі, біёлагамі і гісторыкамі, яшчэ раз пагаварыць аб падрыхтоўцы да ленінскага свята, расказаць аб поспехах нашай літаратуры, прачытаць свае вершы.

Прафесар М. Р. Ларчанка, які выступіў першым, коратка расказаў прысутным аб прайшоўшым нядаўна пленуме Саюза пісьменнікаў рэспублікі і пытаннях, якія разбіраліся на гэтым перадюбілейным форуме.

— Пленум, — сказаў ён, — праходзіў пад дэвізам «Пад сцягам ленінскіх ідэй». І сапраўды, усе поспехі, якіх мы дасягнулі не толькі ў галіне літаратуры, але і ў эканоміцы, навуцы, культуры, цесна звязаны з імем Леніна. Аб дасягненнях у літаратуры сведчаць хоць бы раманы Мележа, Шамякіна, вершы М. Танка і А. Куляшова і многія-многія іншыя творы нашых паэтаў і празаікаў.

У заключэнне сваёй прамовы Міхась Рыгоравіч прачытаў усхваляваныя радкі аб Леніне з вершаў Я. Еўтушэнкі.

Выступіўшы пасля паэт Мікола Аўрамчык падзяліўся сваімі ўражаннямі аб паездках па ленінскіх мясцінах Краснаярскага краю, аб незабыўных дарожных сустрэчах з моладдзю, прачытаў некалькі сваіх вершаў. Асабліва цікавымі былі яго ўспаміны аб гадах вучобы ва універсітэце, аб колішніх студэнцкіх прыгодах. На гэтую тэму ім таксама былі прачытаны вершы.

Не менш гучнымі воплескамі слухачоў суправаджалася выступленне паэта Ніла Гілевіча, які таксама чытаў свае творы. Надзвычай спадабаліся студэнтам яго гумарыстычныя вершы «Вяселле ў інтэрнаце», «Як я стаў балельшчыкам», «Заява рэктару»...

Сустрэча з пісьменнікамі была для студэнтаў цікавейшым адпачынкам у напружаныя дні падрыхтоўкі да сесіі.

А. НАВІНСКІ.

ДА 50-ГОДДЗЯ УНІВЕРСІТЭТА

СТАРОНКІ ГІСТОРЫІ

задачу падрыхтоўкі нацыянальных навуковых і выкладчыцкіх кадраў.

У 1930-31 навучальным годзе адпаведна рашэнню Савета Народных Камісараў БССР была праведзена рэарганізацыя універсітэта, якая заключалася ў выдзяленні яго факультэтаў у самастойныя інстытуты. На базе медыцынскага факультэта ў жніўні 1930 года быў створаны Мінскі медыцынскі інстытут. Факультэт народнай гаспадаркі ў 1931 годзе рэарганізаваўся ў інстытут народнай гаспадаркі, а факультэт права і савецкага будаўніцтва — у Мінскі юрыдычны інстытут. На базе хіміка-тэхналагічнага факультэта ўзнік політэхнічны інстытут. Два аддзяленні педагагічнага факультэта (сацыяльна-гістарычнае і літаратурна-лінгвістычнае) былі выдзелены ў Вышэйшы педагагічны інстытут (цяпер педагагічны інстытут імя А. М. Горкага). Створаныя інстытуты хутка ператварыліся ў буйнейшыя вышэйшыя навучальныя ўстановы рэспублікі.

У першыя дні Вялікай Айчыннай вайны многія выкладчыкі і студэнты пайшлі на фронт і са зброяй у руках адстойвалі свабоду і незалежнасць сацыялістычнай Айчыны. Гітлераўцамі былі расстраляны не паспеўшыя эвакуіравацца дацэнты універсітэта Е. М. Зубковіч, А. В. Вязовіч, Г. Н. Сагаловіч, М. Я. Пелеп. Фашысты замучылі старэйшага выкладчыка прафесара Н. А. Сталярова. У час акупацыі Беларусі нямецкімі захопнікамі універсітэт быў эвакуіраваны пад Маскву (станцыя Сходня). Дзякуючы вялікай дапамозе МДУ імя М. В. Ламаносава БДУ ў кароткі прамежак часу аднавіў работу.

Летам 1944 года гітлераўскія захопнікі былі выгнаны з Беларусі. 1 жніўня 1944 года універсітэт вярнуўся ў Мінск.

Пасля Вялікай Айчыннай вайны перад Белдзяржуніверсітэтам паўсталі вялікія і складаныя задачы ўзнаўлення масавай падрыхтоўкі высокакваліфікаваных спецыялістаў для народнай гаспадаркі і культуры рэспублікі.

Першай важнейшай умовай для рашэння гэтых задач з'яўлялася аднаўленне і расшырэнне матэрыяльна - вытворчай базы, якая была амаль поўнасцю знішчана гітлераўцамі. Асноўныя вучэбныя карпусы — біялагічны і хімічны — былі спалены. Усё абсталяванне лабараторый, кабінетаў, музеяў знішчана, кніжны фонд бібліятэкі разграблен.

(Працяг будзе).

У ДАПАМОГУ ПРАПАГАНДЫСТУ

ЧАЛАВЕК

ім у якасці госця член партыі з 1904 года Б. М. Волін.[2]

Прысутнічаўшыя на гэтым «камуністычным вечары», як яго тады назвалі, партыйныя работнікі горада Масквы былі здзіўлены, чаму пры адкрыцці сходу не было Леніна. Аказваецца, што калі сакратар МК А. Ф. Мяснікоў паведаміў Уладзіміру Ільчу аб вечары ў гонар яго пяцідзесяцігоддзя, то апошні адказаўся прысутнічаць на афіцыйным ушанаванні. І толькі пасля перапынку, калі ўжо выступілі А. М. Горкі, А. В. Луначарскі, М. С. Альмінскі, І. В. Сталін і некаторыя іншыя, нечакана для ўсіх раптам паявіўся сустрэты радаснымі воклічамі Уладзімір Ільіч. Яму было прадастаўлена слова, і ён пачаў сваю кароткую прамову[3] з выказвання падзякі прысутным за дзве рэчы: па-першае, за прывітанні, якія былі накіраваны па яго адрасу, і, па-другое, «яшчэ больш», як ён выказаўся, за тое, што яго «пазбавілі ад выслухоўвання юбілейных прамоў». А пасля ён адразу перайшоў да другой тэмы і заявіў, што хоча сказаць крыху «аб цяперашнім становішчы бальшавіцкай партыі».

Гэта была адна з найбольш кароткіх прамоў Леніна. Ён гаварыў у ёй аб небяспецы зазнайства і выказаў упэўненасць, што таварышы надалей пазбавяць яго і сябе «ад падобных юбілейных урачыстасцей». Больш пры жыцці Уладзіміра Ільіча дзень яго нараджэння не адзначаўся.

І яшчэ адзін прыклад, які паказвае, як шчыра абураўся Ленін пры ўсхваленні яго асобы. У часопісе «Камуністычны Інтэрнацыянал» у 1920 годзе быў змешчаны артыкул М. Горкага аб Леніне, у якім вялікі пралетарскі пісьменнік узнёсла, па-мастацку пісаў пра Уладзіміра Ільіча. А. А. Андрэеў, які быў тады сакратаром ВЦСПС, у сваіх успамінах расказвае, што калі Ленін азнаёміўся з гэтым артыкулам, то ён патрабаваў неадкладнага яго зняцця або канфіскацыі нумара часопіса. Але часопіс быў ужо разасланы і пытанне аб яго канфіскацыі, натуральна, адпала. Тады Ленін дамогся, каб прынялі спецыяльнае рашэнне ЦК, якое ўказвае на непатрэбнасць такіх артыкулаў і забараняе іх змяшчаць у часопісе.[4]

У. І. Ленін выступаў не толькі супраць усхвалення яго асобы, але і супраць спробы стварыць яму больш выгод у быту, паставіць яго ў лепшыя ў параўнанні з іншымі ўмовы. Шырока вядома яго пісьмо ад 23 мая 1918 года ўпраўляючаму справамі Саўнаркома В. Д. Бонч-Бруевічу, у якім Уладзімір Ільіч аб'явіў яму строгую вымову за самавольнае і супрацьзаконнае павышэнне яму, як старшыні Саўнаркома, зарплаты з 500 да 800 рублёў у месяц.[5]

У Крамлі ён жыў разам з сям'ёй у самай звычайнай кватэры з невялікіх пакояў з простай мэбляй. Калі Ленін даведаўся, напрыклад, што да яго кватэры прыставілі прыбіральшчыцу за казённы кошт, ён абурыўся і запатрабаваў, каб на ўтрыманне прыбіральшчыцы рабіліся вылікі з яго заработнай платы.[6]

Л. А. Фоціева, якая працавала з 1918 года сакратаром Саўнаркома, расказвае, што ў кабінеце Леніна па яго просьбе пад пісьмовым сталом быў пакладзены кавалак войлака, таму што ва Уладзіміра Ільіча мерзлі ногі. «Калі аднойчы, — піша Фоціева, — мы замянілі войлак шкурай белага мядзведзя, Уладзімір Ільіч зрабіў мне строгую вымову за празмерную роскаш. Толькі мае запэўненні, што быццам у іншых установах я бачыла такія ж шкуры ў некалькіх кабінетах не вельмі адказных работнікаў, некалькі прымірылі яго з гэтым новаўвядзеннем».[7]

Пярэчанні Леніна супраць падобных «новаўвядзенняў» не былі вынікам яго, скажам, прывычкі, якая выпрацавалася на працягу доўгага жыцця ў абмежаваных матэрыяльных умовах. Н. К. Крупская пісала ў адным з успамінаў, што іх жыццё нельга ўяўляць поўным нястач, што нават у эміграцыі яны жылі не галадаўшы. Умеранасць Леніна ў пытаннях сваёй матэрыяльнай уладкаванасці тлумачылася яго выключна патрабавальнымі адносінамі да сябе і добрым веданнем тагачасных умоў жыцця рабочых. Ленін нават пры рашэнні асабістых пытанняў, расказвала Н. К. Крупская, пытаў сябе: «Што скажуць аб гэтым рабочыя?» Жыць у тых жа ўмовах, што і працоўныя масы, — вось той прынцып, якога Ленін строга прытрымліваўся.

Г. ГЕРАСІМЕНКА,
дацэнт кафедры гісторыі КПСС.

(Працяг будзе).

[1] Гл. аб гэтым у кнігах «Воспоминания о В. И. Ленине» М., Госполитиздат, 1956 г., стр. 473; «Воспоминания о В. И. Ленине», 2, М., 1957 г., стр. 36—37, 378.

[2] «Воспоминание о В. И. Ленине». 2, стр. 379.

[3] В. И. Ленин. Полное собрание сочинений. Том 40, стр. 325—327.

[4] «Воспоминание о В. И. Ленине». 42, стр. 37.

[5] В. И. Ленин. Полное собрание сочинений, том 50, стр. 78—79.

[6] «Воспоминание о В. И. Ленине» 2, стр. 703.

[7] Л. А. Фотиева «Из жизни Ленина». М., 1959 г., стр. 71.

Сяброўская сустрэча

Першая сустрэча жаночых і мужчынскіх каманд спортклубаў БДУ і Варшаўскага політэхнічнага інстытута адбылася ў Варшаве ў маі гэтага года і была прысвечана 25-годдзю ПНР. З адказным візітам варшаўскія баскетбалісты прыязджалі да нас у чэрвені.

Нядаўна госцем нашага універсітэта была жаночая баскетбольная каманда польскіх студэнтак. Дзве сустрэчы, якія адбыліся ва універсітэцкай спартыўнай зале, прайшлі ў цёплых сяброўскіх абставінах і ў цікавай спартыўнай барацьбе. Вялікай напружанасці гульня дасягнула ў другой сустрэчы.

На табліцы вынікаў каманд раз-пораз мяняліся лічбы: 58:59, 62:61, 69:69 — і так амаль да канца матча.

Варшаўскі політэхнічны інстытут можа ганарыцца сваімі выхаванцамі. Іх гульня была ў абароне стойкай, а ў наступленні напорыстай і дружнай. Нястомна, з зайздроснай лёгкасцю і упартасцю іграла «дзевятка» — Ганна Віснеўска. Многа вострых і прыгожых атак правялі ЯнінаНазельска, Ева Папроцка, Зоф'я Майгер і Гражына Расткоўска (трэнер каманды — Тадэўш Блашэк).

У добрай спартыўнай форме аказалася каманда баскетбалістак нашага універсітэта. Рэзультатыўна ігралі Т. Кабанава, З. Патапава, Л. Жабінская, Л. Карпікава, Л. Сняжкова і іншыя.

Калі да канца сустрэчы заставалася 22 секунды, а на табло упарта трымаліся лічбы 71:71, Л. Жабінская атрымлівае права кінуць два штрафныя мячы. Першы — промах, другі — ёсць! Лік становіцца 71:72.

Так з мінімальнай перавагай адказную сяброўскую сустрэчу, прысвечаную юбілею праўадыра, выйгралі беларускія спартсменкі.

М. НЕЧЫПАРЭНКА.

Фота аўтара.

НА ЗДЫМКАХ: польскія і беларускія баскетбалісткі са сваімі трэнерамі Тадэўшам Блашэкам і Рыгорам Міхайлавічам Грудо; (унізе) востры момант. У нападзенні Л. Карпікава, абараняецца Г. Віснеўска.

ПОСПЕХ ПА ЗАСЛУГАХ

Пры рэспубліканскім Доме фізкультуры працуе секцыя цяжкай атлетыкі, дзе пад кіраўніцтвам старшага выкладчыка БДУ В. Ф. Кавалёва і выкладчыка О. С. Саунiна трэніруюцца універсітэцкія штангісты.

Характэрна, што поспехі іх у спорце пераклікаюцца з поспехамі ў вучобе. Тыповы прыклад—Аляксандр Стаўраў. Чатыры гады назад яго захапіў спорт моцных, мужных. З таго часу і пачаліся упартыя і напружаныя трэніроўкі.

Цяпер Аляксандр вучыцца на IV курсе аддзялення радыёфізікі, дабіўся значных вынікаў у спорце; выступае ў сярэдняй вазе і мае I разрад, марыць аб кандыдацкім значку. Ён член зборнай БССР сярод юнакоў.

— Заняткі цяжкай атлетыкай, — гаворыць Аляксандр,—акрамя фізічных якасцей, развіваюць волю, дысцыплінаванасць. Каб прагрэсіраваць, трэба ўмець трымаць сябе ў руках, і— рэжым.

Заняткі спортам шмат даюць і для агульнага развіцця, пашыраюць кругагляд, бо ў час спаборніцтваў даводзіцца бываць у цікавых мясцінах, бачыць столькі новага!

На першым плане цяпер вучоба. Паспяхова закончыць БДУ— і ўсю ўвагу і сілы на ўдасканаленне ў спецыяльнасці. І, зразумела, штанга.

В. ЯЦЭВІЧ,
студэнт журфака.

«ВІЦЯЗЬ» У ПЛАВАННІ

Летам гэтага года мы — Кавалеўская Раіса Зянонаўна, супрацоўнік лабараторыі эксперыментальнай біялогіі, і аўтар гэтых радкоў — удзельнічалі ў навукова-даследчай экспедыцыі ў паўночна-усходнюю частку Ціхага акіяна на судне «Віцязь». Гэта экспедыцыя была арганізавана Інстытутам акіяналогіі АН СССР. Некаторыя вытрымкі з экспедыцыйнага дзённіка раскажуць аб нашым жыцці, аб нашай рабоце.

Адкрыта кажучы, наш адыход асабліваға хвалявання не выклікаў. Відаць, усе даўно «перагарэлі» ў чаканні падарожжа. На беразе стаялі толькі дзве жанчыны...

24 красавіка.

— *Пойдзеш абедаць?*

— *А навошта?..*

На снеданне прыйшлі ўсе. Дзелавіта паеўшы, разышліся па сваіх лабараторыях, а затым то адзін, то другі, мяняючыся ў твары, пачалі выбягаць адтуль... Я вырашыў не выдзяляцца сярод вучоных людзей. Так, першы дзень—першыя гайданні.

У дванаццаць пайшоў і вырашыў хоць крыху перакусіць: усе бывалыя маракі раяць пры любых гайданнях і хваляваннях трымаць свой страўнік туга набітым. Гэта марскі закон. Нядрэнна таксама і паляжаць. Вельмі нядрэнна.

26 красавіка.

Прайшлі Сангарскі праліў і Японію. Гайдаць стала мацней — 6—7 балаў. Пад вечар — першая пробная станцыя. Тэмпература вады +3,2°С.

27 красавіка.

Сёння нядзеля, а яе тут і не адчуваецца.

Да гайданняў прызвык, а гэта значыць: можна працаваць, можна есці...

30 красавіка.

У гэту ноч ніхто не спаў. І не таму, што не хацелі, а проста нас «крыху» пагайдала. Па каютах і лабараторыях лятала ўсё. Дзень і ноч адны цыклоны. Адзін адыходзіць, другі даганяе, у трэцім мы сядзім і гайдаемся.

1 мая

Ноччу яшчэ на гадзіну адарваліся ад маскоўскага часу. У Маскве і Мінску цяпер 23.00 30 красавіка, а ў нас на «Віцязі» 8 гадзін раніцы 1 мая. Пад намі цяпер 6 тысяч 800 метраў. Гэта ўвогуле глыбока. «На вуліцы» тэмпература 1—2 градусы вышэй нуля. А ў нас, у роднай Беларусі, ужо больш 20.

«Віцязь» робіць 300 міль у суткі. Ідзем курсам на Аляску. Злева па борце Алеуцкія астравы — усяго 30 міль, але іх не відаць.

«Нельга ступіць двойчы ў адну і тую ж раку...»

Як ні дзіўна, але сёння для нас зноў 1 мая. Мы перайшлі 180°, а на гэтай палавіне Зямлі яшчэ свята. Давядзецца зноў адзначаць.

2 мая.

Кіно глядзім кожны дзень. Чакаем вучэбную трывогу, чакаем радыёграмы...

Вячэраць падалі азу з кітовага мяса. Калі есці няма чаго, то і гэта, вядома, добрая страва...

а крэслы не. І вось у час шторму то адзін то другі нясецца на сваім крэсле праз усю сталовую і з трэскам уразаецца ў другі стол... Але звычайна смяешся ўжо пасля таго, калі сам паабедаеш.

3 мая.

Амаль кожны дзень над намі кружаць амерыканскія самалёты. Яны фатаграфуюць нас, а мы іх.

4 мая.

Прама пад маёй каютай на палубе працуе лябёдка. Працуе вельмі «прыемна» і зусім «нячутна». Дома рабяты пішуць дыпломы, а мы тут клапоцімся аб калекцыі для нашага факультэта. Калі нам з трала нічога не даюць, то мы... Адным словам, навука патрабуе ахвяр, і калекцыю ўсё ж мы збяром.

...Замацаваць усю пасуду і прыборы ў лабараторыях. Чакаецца моцны шторм...

(З аб'явы па спікеру).

6 мая.

Ужываем страву вельмі смешна. Сталы замацаваны,

8 мая.

Сёння была вучэбная трывога. Раптам нешта заквакала і завыла, і ўсе пабеглі. Хто куды.

10 мая.

Работы завал. Здабыў двух глупышоў (Aves).

15 мая.

...Усім сабрацца ў 18.00 у сталовай. Арганізуецца хор...

(З аб'явы па спікеру).

Хацелі арганізаваць хор, але мужчыны забаставалі.

19 мая.

Працуем, як чэрці. Усе дні. Спім на хаду. Прастаяў вахту каля лябёдкі 30 гадзін запар, а потым яшчэ ставілі буй. Многа коцікаў. Ёсць кашалоты (калі гэта яны). Ловім марскую капусту і... ядзім.

Відаць востраў Шарлоты. Аляска. Зямля!!!

20 мая.

Астравы і горы. Прыгожа. Былая руская зямля. Эх, Аляска, Аляска!

23 мая.

Роўна месяц жывём без зямлі. Без яе пахаў. Хочацца ў лес. Хочацца кветак і зямнога дажджу.

28 мая.

Стаім у Канадзе. Ванкувер. Усё ў зелені, і, дзякуй богу, зямля пад нагамі! На «Віцязь» прыходзяць госці. У большасці гэта нейкае пакаленне былых эмігрантаў. Некаторыя гавораць па-руску.

...Марыя. Руская дзяўчына. Вучыцца тут, у Ванкуверскім універсітэце. Гаворыць па-руску з акцэнтам. Вельмі хоча ў Расію. Меркавала, што ў нас адзенне тыпу пінжакоў і кофт называюць кафтанамі. Упершыню пачула слова «басаножкі». Вельмі смяялася...

Вучыцца тут вельмі цяжка. За ўсё трэба плаціць. За 10 месяцаў вучобы — 800 долараў.

Гулялі з мясцовымі студэнтамі ў футбол. Лік—2:2.

2 чэрвеня.

Канада праляцела хутка. І вось мы зноў у дарозе. У меню з'явіліся арбузы, яблыкі, апельсіны, памідоры. Часнок і лімоны — кожны дзень.

7 чэрвеня.

Аддзяжурыў па караблю. Суткі. Вецер у 8 балаў.

12 чэрвеня.

З кожным днём усё бліжэй да роднага дома, да сяброў. Сёння роўна два месяцы, як мы выехалі з Мінска. Але наперадзе яшчэ—Японія.

20 чэрвеня.

Праскочылі праз 180°, і для нас 19 чэрвеня не было. Адразу за 18—20-е. А шкада, усё ж лішні дзянёк нядрэнна было б пражыць. Але нічога. Затое ў нас былі два першыя маі!

24 чэрвеня.

Цяжка на караблі са спортам. Бегаць нельга. Суцяшае крыху толькі маленькі тэніс ды гантэлі.

3 ліпеня.

Заўтра Японія. Асака. Заканчваецца рэйс. Вада — +25°. Вечарам лавіў лятучых рыб.

6 ліпеня

Японія ў дажджы і ў сонцы. Вельмі вільготнае паветра. Ходзім, аглядаем. Але хочацца дадому, на родную зямлю.

10 ліпеня.

Уладзівасток. Дом. Свае людзі. Свая мова. На беразе з кветкамі жанчыны. Цяпер іх многа. Усмешкі, пацалункі і зноў усмешкі...

А пасля самалёт. Праз усю Расію ляцім у Мінск, дадому, дзе мы не былі амаль чатыры месяцы...

Ю. ГІГІНЯК,
асістэнт кафедры заалогіі беспазваночных.

Рэдактар А. А. НІКОЛЕНКА.

АТ 03429 Адрас рэдакцыі: г. Мінск, Універсітэцкі гарадок, галоўны корпус, п. 106 Т-22-07-19. Друкарня выдавецтва ЦК КП Беларусі. Зак. 2086. Тыраж 2000 экз.